

Průběh a výsledky 11. zasedání Komise OSN pro udržitelný rozvoj ve dnech 28. dubna – 9. května 2003

Ve dnech 28.4.-9.5.2003 se v New Yorku uskutečnilo 11. zasedání Komise OSN pro udržitelný rozvoj (CSD-11). Zasedání předsedal již v lednu 2003 zvolený ministr životního prostředí a turistiky Jihoafrického republiky Walli Moosa. Hlavním cílem zasedání bylo rozpracovat na základě obecných ustanovení Implementačního plánu ze Světového summitu o udržitelném rozvoji (WSSD) představy o budoucích tematických prioritách CSD, o organizaci činnosti CSD a o dalších souvisejících aspektech včetně partnerských iniciativ a přijmout v tomto směru příslušná rozhodnutí. Zasedání bylo zároveň první větší příležitostí k reflexi výsledků WSSD. Výchozím podkladem pro jednání byla zpráva generálního tajemníka OSN s názvem “Následné aktivity Johannesburgu a budoucí role CSD - linie implementace”.

První tři dny zasedání byly ve znamení “segmentu na vysoké úrovni”, jehož se zúčastnilo více než 40 ministrů a řada dalších vysokých představitelů rezortů, odpovědných v jednotlivých zemích za problematiku udržitelného rozvoje. Ve většině případů šlo o představitele ministerstev životního prostředí, ale nechyběli ani ministři odpovědní za rozvojovou spolupráci, zahraniční obchod atd. Vedoucím delegace ČR byl místopředseda vlády PhDr. Petr Mareš, který vystoupil ve všeobecné rozpravě se stanoviskem ČR k otázce budoucí činnosti CSD a zúčastnil se rovněž dvou ze tří interaktivních “kulatých stolů” ke klíčovým problémům udržitelného rozvoje a dalších ministerských akcí. Na zbývajícím “kulatém stole” zastupoval ČR zástupce vedoucího delegace, náměstek ministra životního prostředí JUDr. Ing. Tomáš Novotný. Vítanou novinkou “kulatých stolů” byla aktivní účast vybraných zástupců zainteresovaných mimovládních skupin včetně podnikatelů, odborářů, obcí, mládeže atd. “Segment na vysoké úrovni” potvrdil politickou relevanci problematiky udržitelného rozvoje a důraz na vyváženost jeho tří pilířů - ekonomického, sociálního a environmentálního.

Na ministerský segment navazoval dialog “zainteresovaných skupin” nevládních a dalších organizací. V závěru prvního týdne jednání byl předsedou CSD představen návrh rozhodnutí 11. zasedání CSD, o jehož jednotlivých částech se následně jednalo ve dvou pracovních skupinách a v řadě neformálních kontaktních skupin. Projednávané otázky lze rozdělit do následujících okruhů:

- budoucí organizace práce CSD,
- víceletý pracovní program CSD,
- příprava zpráv pro CSD,
- způsoby zapojení hlavních zájmových skupin,
- partnerské iniciativy.

Významnou součástí CSD byly doprovodné akce, ať již šlo o prezentaci existujících partnerských iniciativ, o odborné akce či o vzdělávací akce. Členové delegace ČR se v souladu se svým odborným zaměřením účastnili zejména akcí zaměřených na problematiku sladkovodních zdrojů, energetických úspor a využití obnovitelných zdrojů energie, transfery technologií, udržitelných vzorců spotřeby a výroby apod.

Hlavním výsledkem CSD-11 je souhrnná rezoluce, řešící všechny výše uvedené aspekty a doporučující toto řešení k přijetí Hospodářskou a sociální radou OSN. Ze substantivního hlediska je hlavní změnou oproti minulosti nový důraz na implementaci - tedy odklon od obecnější diskuse jednotlivých témat a naopak mnohem více pozornosti konkrétní analýze a hodnocení toho co se udělalo a co ne (řada cílů má po Summitu tisíciletí a Johannesburgu kvantifikovanou podobu, ale může jít přirozeně i o realizaci cílů na regionální či národní úrovni) - a dále na vyvážení a integraci všech tří pilířů udržitelného rozvoje a na vazby mezi jednotlivými komponenty udržitelného rozvoje (spíše než na samotné komponenty, které jsou zpravidla diskutovány na specializovaných fórech).

Odrazem tohoto posunu v procedurálně - organizační rovině je zejména nově zaváděný dvouletý cyklus jednání CSD s tím, že vždy jeden rok by byl věnován analýze a hodnocení, resp. výměně zkušeností pro vybraná témata (“review year”) a následující rok by byl věnován politickému procesu a rozhodování pro stejná témata (“policy year”). Další novinkou se stanou “implementační

fóra” a “expertní fóra”, a upraven je i dosud praktikovaný časový rozpis zasedání CSD. Pro jednotlivé dvouleté cykly počínaje CSD-12 v roce 2004 jsou určena následující „tematické shluky“:

2004/2005 - voda a sanitární služby, lidská sídla

2006/2007 - energie pro udržitelný rozvoj, průmyslový rozvoj, ovzduší, změna klimatu

2008/2009 - zemědělství, rozvoj venkovských oblastí, půda, sucho a desertifikace, Afrika

2010/2011 – doprava, chemické látky, odpadové hospodářství, důlní činnost, desetiletý rámcový program udržitelných vzorů spotřeby a výroby

2012/2013 – lesy, biologická rozmanitost, biotechnologie, turistika, hory

2014/2015 – oceány a moře, mořské zdroje, malé ostrovní rozvojové státy, zvládání katastrof

2016/2017 – vyhodnocení plnění Agendy 21 a Implementačního plánu WSSD

V souladu se základními dokumenty v oblasti udržitelného rozvoje – Agenda 21 z r. 1992, Program další implementace Agendy 21 z r. 1997 a Implementačního plánu z r. 2002, se činnost Komise tedy zaměří na oblasti, ve kterých může nabídnout přidanou hodnotu a prosazovat svou vedoucí úlohu v otázkách udržitelného rozvoje.

Tato témata budou hodnocena a projednávána integrovaným způsobem, zohledňujícím jejich propojení s dalšími úzce souvisejícími specifickými tématy. Zároveň bude dbáno o zajištění uceleného pohledu z hlediska nejdůležitějších horizontálních problémů, jako jsou likvidace chudoby, změna neudržitelných vzorců spotřeby a výroby, ochrana řízení základny přírodních zdrojů pro ekonomický a sociální rozvoj, udržitelný rozvoj v globalizovaném světě, zdraví a udržitelný rozvoj, udržitelný rozvoj malých ostrovních států, udržitelný rozvoj v Africe, institucionální rámec zajištění udržitelného rozvoje, rovnost pohlaví a vzdělávání.

U obou zasedání se předpokládá segment na nejvyšší úrovni, který by shromáždil ministry zodpovědné za tato vybraná hlavní témata, což znamená zapojení širšího spektra resortů, představujících synergii všech tří pilířů udržitelného rozvoje.

Zaměření na implementaci požaduje posun ve způsobu práce Komise, a to od všeobecných tematických diskusí směrem k vyhodnocování pokroku v dosahování cílů a úkolů WSSD a dalších velkých mezinárodních konferencí a k diskusím nad způsoby zlepšení pokroku.

Schválení Pracovního programu bylo velmi složitým vyjednávacím procesem, kdy se hlavní negociační seskupení snažila prosazovat své zájmy. EU se snažila o přesné stanovení minimálně témat prvních tří cyklů (voda, energie a buď udržitelné vzorce spotřeby a výroby nebo oceány a moře) a indikace témat dalších zbývajících cyklů s tím, že by byly upřesněny a potvrzeny na nadcházejících zasedání CSD. Skupiny G 77 a Čína upřednostňovala stanovení více témat pro všechny cykly, což by ohrozilo efektivnost a především roztránilo další zasedání CSD. JUSCANZ měla velmi blízká stanoviska s EU. Podařilo se zajistit, že nebyly zpochybněny závěry z WSSD a postupovalo se striktně v duchu johannesburských dokumentů.

CSD přijala rozhodnutí i k dobrovolnému informování, monitorování a vyhodnocování plnění partnerských iniciativ z WSSD.

Samostatně bylo přijato rozhodnutí o přípravě zasedání k hodnocení realizace Barbadoského akčního programu k udržitelnému rozvoji malých ostrovních rozvojových států, které se uskuteční v roce 2004 na Mauriciu a budou mu předcházet mimo jiné regionální přípravné schůzky. Diskuse o možnostech úpravy funkčního období členství v CSD a v jejím byru (navrhováno dvouleté členství v byru odpovídající dvouletým cyklům práce v CSD) vyústila pouze v žádost, a by se danou otázkou zabývala Hospodářská a sociální rada OSN.